

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru[gazeta_zaman](https://www.instagram.com/gazeta_zaman)КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

Казбек Коков Къоркъуусузлукъ жаны бла координация кенгешни ишине къатышханды

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Къоркъуусузлукъ жаны бла координация кенгешни Пятигорскда РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликке келечиси Юрий Чайканы башчылыгы бла видеоконференция халда бардырылган жыйылыуна къатышханды. Анда Шимал-Кавказ федерал округну регионларында миллет проектлени толтуруу къалай барганына къаралганды.

Жыйылыуна ача, Юрий Чайка РФ-ни Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуу миллет муратларыны бла стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгарылган 204-чю номерли Указына тийишлиликде 12 миллет проект бла комплекс план жарашдырылганларын эсгертгенди. Аланы баш мураты – Россейни илму-техника эмда социал-экономика жаны бла айныууда алгъа терк окуна уллу атлам этиудю, халкъны жашау къолайлыгын кетюрюудю, хар

адамгъа да фахмусун ачыкъларча, аны хайырларыча онгла къурауду.

Жыйылыуна ахырында полпред, миллет проектлени толтурууда коррупциялы ишлеге арталлыда жол бермезге

кереклисин чертип, тийишли буйрукъла бергенди, деп билдиргенди РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликке келечисини аппаратыны пресс-службасы.

БАШЛАНЫУ

Тырныауузда вольфрам-молибден магъаданны къазыу эмда жарашдырыу жаны бла инвестиция проект къолгъа алыннганды

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков бла Элбрус тау-магъадан комбинатны баш директору Игорь Ушаков Тырныауузда вольфрам-молибден магъаданны къазыу эмда жарашдырыу жаны бла инвестиция проектни толтуруу башлаууна къабыл кергенди. Къурулуш майданда тау-магъадан комбинатны сюеу жаны бла ишле башлангандыла. Ол къууанча КъМР-ни промышленность, энергетика эмда сатыу-алыу министри Шамиль Ахубеков, комбинатны къурулушуну баш инженери Сергей Соколов, Элбрус муниципал районну жержерли администрациясыны башчысыны къуллугун толтурган Сотталаны Къурман, Тырныауузну администрациясыны башчысы Жаппулан Руслан, подряд организацияны таматасы Уналаны Муслим, Тырныауузда комбинатны ветеранлары къатышхандыла.

Проект жашауда бардырылса, Къабарты-Малкъарда бек уллу, Шимал Кавказда уа уллуладан бири боллукъ промышленный предприятие къураллыкды. Проектни битеу багъасы 25 миллиард сомду. Бир жылгъа магъадандан 1,5 миллион тонна

къазаргъа эмда жарашдырыргъа, 700 чакълы бир жангы ишчи жер ачаргъа белгиленеди. Комбинат 2023 жылда ишлеп башларыкъды эмда 2026 жылгъа толу кюч аллыкды. Республиканы бюджетине налогдан жыл сайын 300 миллион сом чакълы тошерикди.

Промышленный ишлени эки инвестиция майданда бардырыргъа белгиленеди: Тырныауузда магъаданны къазып чыгарлыкдыла эмда байыкъландырылыкдыла, Невинномыскда уа гидрометаллургия производство ачылыкды. Проектни чеклеринде жер тубюндеги рудник жангытылыкды, тийишли экология инфраструктура да къураллыкды. Бююнюлюкде Элбрус тау-магъадан комбинатны инвестиция майданларын энергоресурсла, газ эмда жолла бла жалчытыуу жаны бла мадарла этиледиле. Къутхарыу ишлени къураууна къайгысын да керлюкдоле.

Проектни стратегия магъанасы барды. Вольфрам бла молибден – аз тубеген тутхучлу металлдыла. Ала автомобильле, самолётла чыгарыуда, нефть жарашдырыуда, къорулануу промышленностьда да хайырланыладыла. Вольфрамы болган сырьёну къазыу эмда аны жарашдырыу Россейни экономикасында импортну алышындырыуу борчун толтурууда уллу магъананы тутады.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствоосу
пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар
Республиканы Башчысы
К.В. Коковну Эл мюлкде эм
жарашдырыуу промышлен-
ностьда ишлегени кюню бла

АЛГЪЫШЛАУУ

Хурметли шухъла!

Республиканы эл мюлкюнде эм жарашдырыуу промышленностунда ишлегенлени, бёлюмю ветеранларыны барысын да профессионал байрамлары бла алгышлайма. Бу байрам жерде ишлегенлени бирикдиреди. Сизни урунуугъузну эсебине кёре болады республиканы эм къыралны продовольствие къоркъуусузлукъ, элтирелени айныуларыда.

Арт жыллада республиканы агропромышленный комплексини предприятиялары бийик айныуу кергюздедиле, ахшы эсеплеге жетишедиле. Коронавирусну пандемиясы бла байламлы къыйын болумлада бёлюм ёсенлей барады. Ол жетишилени мурдорлары мында урунганланы профессионалдыкларыды, тириликлериди эм кеслерин ишге бере билиулериди, алчы технологияланы эм эл мюлкю жюрютюуде жангы амалланы хайырлана билиулериди.

Битеу жюрегимден ишигиз, магъаналы эм керекли урунуугъуз, тутхан жумушугъузга кертилигиз эм ёз жеригизге сиймеклигиз ючюн ыспас этеме. Къабарты-Малкъарны агропромышленный комплексини ишчилери бёлюмю андан ары айныууда эм чыгарылган продукцияны конкурентликке чыдамлыгын ёсдюрюуде къолдан келгени этериклерине ийнама.

Республиканы оноучулары кеслерини жанларындан эл тирилени игилендириу, аланы социал инфраструктураларын айнытыу, адамгъа элде жашарча ахшы болумланы къурауу жаны бла болушлукъ тапдырыкъдыла.

Битеу жюрегимден сизге саулыкъ-эсенлик, мамырлыкъ, огурулулукъ эм ёз Къабарты-Малкъарны игилигене ишигизде жангы жетишилме тежейме.

Къабарты-Малкъар Республиканы
къырал саугъалары бла
саугъалауу юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы
Башчысыны

УКАЗЫ

Эл мюлкю айнытыугъа къыйын салганлары эмда кеп жылланы бет жарыкълы урунганлары ючюн

Къабарты-Малкъар Республиканы
Сыйлы грамотасы бла
саугъаларгъа

КЪАРТЛЫКЪЛАНЫ РАЖАБНЫ ЖАШЫ
РАСУЛНУ – «Къабарты-Малкъарны ветеринар медицинасыны арасы» къырал казна учрежденияны Элбрус районда ветеринария арасыны Лашкутада ветеринар участкасыны таматасын;

«Къабарты-Малкъар Республиканы
эл мюлкюню сыйлы
ишчиси» деген атаргъа

КЕФЕР Олег Эдельбертовичге – «Восход» ООО-ну баш директоруна
НЕБЕЖЕВ Салим Карнеевичге – энчи предпринимательге, элли (фермер) мюлкю таматасына

ТХОСТОВ Жираслан Хажкеловичге
– Урван муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысыны орунбасарына.

Къабарты-Малкъар Республиканы
Башчысы К. КОКОВ

Нальчик шахар,
2021 жылны 7 октябри, №111-УГ

ОНОУЛА

Коронавирусуна жайыла баргыанына кыжау мадарла кычлендириледи

КыМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Кыбарты-Малкыарны жеринде коронавирус инфекцияны жайыла баргыанына кыжау мадарланы кычлендириуну юсюнден Указга кыол салганды. Ол 2021 жылны 11 октябринден башлап кычюне киреди.

Документде иш бериучюлеге юйлеринде туруп ишлеген адамларыны санын, ол санда 65 жылдан абаданланы, бронхалары, ёпкелери, жюреклери, кыан тамырлары, эндокрин системалары ауругыанланы, сабийден ауурлуклары болгыанланы да, 30-дан 40 процентге жетдирирге кереклиси эсгертиледи. Ол саннга COVID-19 ауруудан дарман салдыргыанла кирмейдиле.

Дагыда саурук сакылауда

ишлегенлеге, организацианы, органы ишлерин жалчытыуда уллу магыананы тутхан адамлагыа да бу Указ кыатылмайды. Иш бериучюле ишчилерине узакдан профессионал ишлерин бардырыгыа себеплик этерге борчлудула.

Указда айтылгыаныча, билим бериуну, саурук сакылауну, социал кыоруулауну адамла кече-кюн да тургыан учрежденияларына келгенлени санына чек салынырыкыды. Жуук адамларын жокыларгыа келгенлени жаланда вакцинациядан ётгенлерини, ПЦР-тест аурумагыанларын кёргюзтгенини эмда ахыр алты айда ауруп кытулгыанларыны юсюнден справкалары бла жиберликдиле. Алгындан жазылып, тышында неда бир энчи отиуда

тубеширча онгла да кыураллыкыдыла.

Республикада кыуанчлагыа, жыйылулагыа, тубешиле (официал магыаналы ишлени кыошмай) 50-ден кёп адам кыатышмазча мадарла да кетерилмегендиле. Социал узаклыккыны сакылау, адамла кёп жыйылгыан жерледе, тюкенледе, организациада кыапла кийиу жорукыла да сакыланадыла.

65 жылдан абаданла (иш-лемегенле), бронхалары, ёпкелери, жюреклери, кыан тамырлары, эндокрин системалары ауругыанла алагыа деп тохташдырылгыан низамгыа сыйыныргыа керекдиле. Поликлиникагыа, тюкенге, аптекагыа болмаса, юйлеринден чыкымазгыа керекдиле.

Кир-кыпчикни башха-башха жыярча орунла сатып алыргыа ахча бёлюнюрюкдю

Кыбарты-Малкыар 46 росейли субъектни санында кир-кыпчикни башха-башха жыярча орунла сатып алыргыа 64 миллион сом чакылы алыкыды. Тийишли бегимге РФ-ни Правительствосуну Председатели **Михаил Мишустин** кыол салганды.

2030 жылгыа Росейни битеу жерлеринде зыбыр кыалгыан-кыулгыанланы толусунлай айырып жыярча болум тохташырыкыды деп, алай белгиленеди. Регионлагыа

контейнерле алыгыа этген кыоранчларыны бир кесегин кыайтарыгыа деген оноу ала жетишмегенлери, инфраструктураны айнытыр ючюн этилгенди. РФ-ни Правительствосу бёлюннген ахчаны регионла керекли жумушлагыа кыоратырларына кёз-кыулак болгыанлай турлукыду.

Эсигизге салайыкы, кёп болмай КыМР-ни Башчысы **Казбек Коков** «муниципал сагыатда» шахарланы бла районланы администрация-

ларыны таматарларына контейнерлени кыаллай бири керек болгыанын, тийрелени тазалау кыалай кыуралгыанын билирге, дагыда сатыу-алыу, аш хазырлау бла кыорешгенле регион операторла бла кир-кыпчикни кетериу жаны бла келишимле этерлерин сураргыа, муниципал жерледе тазалык болуруна контрольно кычлендирирге буюрганды.

КыМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Тёгерек стол

Алгыыннгы даражаны кыайтарыгыа алланып

Битеуроссей халкы фронтну (ОНФ) Кыбарты-Малкыарда келечилери озгыан кварталда тамамланган жумушланы эсеплер эм этилирге керек ишлени белгилер мурат бла «тёгерек стол» бардыргыандыла. Аны чеклеринде бир кыауум кыыйматлы проект сюзюлгенди. Ол санда республиканы Правительствосу себеплиги эм жамауат организацианы болушлугыу бла онсегиз жылдан атлагыан сакыатлагыа кружокла кыурарча мадар этерге, Тырныаузда комбинат ишлеп башлагыаны бла анга алгыыннгы (моноргород) даражаны кыайтарыгыа эм башхала. Болсада аланы жаланда бир кыауумун айырыгыа керек боллукыду. Аны бла байламлы

жамауатчыла 20 октябрде энтта да бир кере тубеширге келишгендиле.

Эсге сала айтсакы, 2017 жылда Роснедр Тырныаузда вольфрам-молибден магыаданнны кыазаргыа лицензия берирча тендер бардыргыанды. Анга кёре, конкурсха жаланда «Элбрусну тау-магыадан комбинаты» кыатышханды. Алай бла 2018 жылда чыгыарылгыан эсеплеге кёре, биригиу ишлени башларгыа эркинлик алганды. Алгыаракыда уа КыМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Тырныаузда вольфрам - молибден кыазгыан комбинат 2023 жылгыа жангыртыллыгыын билдиргенди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

БОЛУШЛУКЪ

ИПОТЕКАНЫ ХАЙЫРЫ БЛА

Кыбарты-Малкыарда жашагыан 300 юйор Россельхозбанкны хайырындан жашау болумларын игилендиргендиле. Октябрь айны аллына Россельхозбанкны Кыбарты-Малкыар филиалыны ипотекагыа деп ёнкючле берген бохчасыны ёлчеми 1,8 миллиард сомдан атлагыанды.

2021 жылны 9 айына финанс биригиу 299 адамгыа, битеу да алып тергегенде, 665 миллион сомгыа жуукы ипотека ёнкюч бергенди.

Ол жаны бла шёндю банкны кёрюмдюлери ёсе барадыла, озгыан жылдан осал болмазгыа ушайдыла.

«Банк ёнкючлени бериу амалларын тохтамагыанлай жангыртханлай турады, ол иш адамлагыа тап болсун деген магыана бла бардырылады. Ёнкючню бере туруп, биз аны алгыанны хар онгун да тинтип, анга тап болсун деп, сора оноуну алай этебиз. Адамла асламысында хазыр фатарланы бла ичлерине кирип жашарча юйлени сатып аладыла», - деп билдиргенди газетни келечисине Россельхозбанкны Кыбарты-Малкыар бёлюмюню таматасы **Алим Сокуров.**

Бизни корр.

САБАНЧЫЛЫКЪ

Мелиорацианы айнытыгыа танг себеплик

КыМР-ни Эл мюлк министрствосундан билдиргенлерича, быйылгы жыл башланганлы «Агропромышленный комплексни продукциясыны экспорту» регион эм «Халкыла аралы кооперация эм экспорт» миллет проектлеге кёре республиканы эл мюлк чыгыарычулары жауун халда суу сугыаргыан 41 машина алгандыла. Аны себеплиги бла 4,1 минг гектар чакылы жерде мелиорацианы хайырларыча болганды.

Республиканы эл мюлк министри **Хасан Сижажев** айтханыча, быйылны ахырына миллет проектни чеклеринде сугыарылгыан жерлени 4,72 минг гектаргыа жетдирир мурат барды. Бюгонлюкде план

87 процентге толтурулгыанды. Болсада аны белгиленген жоюз процентге жетдирирча, мюлкледе мелиоратив системаланы жарашдырыу тири бардырылады.

Быйыл, башында сагыынлыгыан проектлеге кёре, республикада мелиорацианы айнытырча 356 миллион сомгыа жуукы бёлюнюрюкдю. Шёндю андан 294 миллион сом субсидия халда иеликлеге тапдырылгыанды. Ахчаны иги кесеге неда 291 миллион сом федерал бюджетден берилгенди, республика да кесинден 3 миллион сом кыошханды.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

ТИЗМЕ

«Кюн шахар» алчыланы санында

Белгили RAEX деген рейтинг агентствосун билдиргенине кёре, ала жыл сайын школну бошагыанланы белгили росейли вузлагыа окыургыа киргенлерин тинтедиле, КыМР-ни Жарыкыландырыу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министрствосуну сабий чыгыармачылыккыны «Кюн шахар» академиясы медицина вузлагыа тынгылы абитуриентлени хазырлауу бла Росейни эм иги школларыны санына киргенди.

Рейтингде «Кюн шахар» башда сагыынлыгыан кёрюмдюлеге кёре, Росейни эм иги 50 школуну санына кирип, 16 жерни алганды. «Кюн шахарда» окыугыан сабийлени асламысы медицина жаны бла билим берген белгили федерал вузланы бюджет халда окыутхан бёлюмлерине киргендиле.

Бизни корр.

ЧЕМПИОНАТ

Айырмалыла халкъла аралы

эришулеге къатышырыкъдыла

Бу кюнледе Нальчикде «Къурулушчу», гуманитар-техника, «Призвание», женгил промышленность, автомобиль-жол колледжде эмда Къабарты-Малкъар къырал университетде да «Ворлдскиллс Россия» союзну «Жаш профессионалла» деген бешинчи регионла аралы чемпионаты бардырылганды.

Чемпионат юч кюнню барганды. Анга жетмиш сегиз адам къатышханды. Ала тюрлю-тюрлю ишчи усталыкълада кеслерини хунерликлерин кёргозтгендиле. Хар модельерни, сварщикни, агъач устаны, къурулушчуну, аш хазырлауучуну, робототехника бла кюрешгенни, автомобильге ремонт этгенни ишлерине ючюшер-тёртошёр эксперт къараганды.

Конкурсантланы асламысы алагъа берилген борчланы тынгылы толтургандыла. Ахырында аланы саугъалауа жораланып къууанчлы жыйылыу болганды. Жаш адамланы алгъышларгъа кепле келгендиле. КъМР-ни Жарыкъландырыу, илму эмда жаш тёлню ишлери жаны бла министри Анзор Езаов, республиканы уруну эмда социал къоруулау министри Асанланы Алим, КъМР-ни физкультура эм спорт министрине орунбасары Мурат Жежев да жюрекден баргъан сёзлерин онлайн амал бла билдиргендиле. Ала чемпионатны къурагъанлагъа, анга къатышханлагъа да ыразылыкларын айтхандыла.

«Абилимпикс» миллет араны башчысы Игорь Грибанов а, келир жыл май айда Москвада халкъла аралы чемпионат бардырыллыгын билдирип, анга да бизни жерлешлерибиз бютюн тири къатышырыкъларына ышанганын, аны ючюн а бюгонден окъуна тынгылы хазырланып башларгъа кереклисин айтханды.

Ыразылыгъы болгъан ким да конкурслагъа, мастер-класслагъа, тюрлю-тюрлю кёрмючлеге, видеоконференциялагъа, конкурсанта къалай ишлегенлерине окъуна да къараргъа онг тапхандыла.

Чемпионатда хорлагъанла майдалла, сертификатла, ахча бла да саугъалангандыла. Аны бардырыгъа болушханлагъа эм спонсорлукъ этгенлеге, волонтер медиклеге да уллу ыспас этилгенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

КЪАЙГЪЫРЫУ

Сабийле азыкъ бла тынгылы жалчытылынырча

Роспотребнадзорну Къабарты-Малкъарда управлениасыны ишчилери социал учреждениялада: мектепледе, садикледе, больницалада берилген азыкъ не халда болганына дайым кез-къулакъ боладыла. Ма ол мурат бла озгъан айда 34 школну ашханаларында тинтиуле бардырылгандыла. Ол санда аш-азыкъ продуктларына, ала къалай тюрлю сакъланганларына, кирсизликке эмда башха затлагъа да эс бурулганды.

Тинтиулени кезиуонде ачыкъланган бузукъла бла байламлы эсгертиуле этилгендиле эм 20 минг сомгъа административ тазир салынганды.

Роспотребнадзорну КъМР-де управлениясы мектепледе сабийле тынгылы азыкъ бла жалчытылынырларына къайгыргъанлай турады. Ол себепден мындан арысында башха учреждениялада да рейдле ётериклерин билдиреди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ДОКУМЕНТЛЕ

Зольский сюд районну 3-чю номерли сюд участкасыны жарашдырыучу судьясыны къуллугъуна Жемухова Мадина Муаедовнаны салыуу юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

«Россей Федерацияда жарашдырыучу судьяланы юсюнден» Федерал законну 7-чи статьясына, Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 100-чю статьясыны 1-чи кесегини «и» пунктуна тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бегим этеди:

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели Нальчик шахар, 2021 жыл 30 сентябрь, №351-П-П

1. Жемухова Мадина Муаедовнаны Зольский сюд районну 3-чю номерли сюд участкасыны жарашдырыучу судьясыны къуллугъуна юч жыл заман болжалгъа салыргъа.

2. Бу Бегим аны къабыл кёрген кюнден башлап кючюне киреди.

Т. ЕГОРОВА

Черек сюд районну 2-чи номерли сюд участкасыны жарашдырыучу судьясыны къуллугъуна Созайланы Аминат Мухамматовнаны салыуу юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

«Россей Федерацияда жарашдырыучу судьяланы юсюнден» Федерал законну 7-чи статьясына, Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 100-чю статьясыны 1-чи кесегини «и» пунктуна тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бегим этеди:

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели Нальчик шахар, 2021 жыл 30 сентябрь, №352-П-П

1. Созайланы Аминат Мухамматовнаны Черек сюд районну 2-чи номерли сюд участкасыны жарашдырыучу судьясыны къуллугъуна юч жыл заман болжалгъа салыргъа.

2. Бу Бегим аны къабыл кёрген кюнден башлап кючюне киреди.

Т. ЕГОРОВА

Къабарты-Малкъар Республиканы Контроль-эсеплеучю палатасыны аудиторуну къуллугъуна Марьяш Ирина Евгеньевнаны салыуу юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Контроль-эсеплеу палатасыны председатели кёргозтген Къабарты-Малкъар Республиканы Контроль-эсеплеучю палатасыны аудиторуну къуллугъуна Марьяш Ирина Евгеньевнаны кандидатурасына къарап, Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 100-чю статьясыны 1-чи кесегини «л» пунктуна эм Къабарты-Малкъар Республиканы «Къабарты-Малкъар Республиканы Контроль-эсеплеучю палатасыны юсюнден» Законуну 6-чы статьясыны 3-чю кесегине тийишлиликде

Председатели Т. ЕГОРОВА Нальчик шахар, 2021 жыл 30 сентябрь, №353-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бегим этеди:

1. Марьяш Ирина Евгеньевнаны Къабарты-Малкъар Республиканы Контроль-эсеплеучю палатасыны аудиторуну къуллугъуна алты жыл заман болжалгъа салыргъа 2021 жылда 12 октябрьден.

2. Бу Бегим аны къабыл кёрген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты Бердюжа Владимир Ивановични полномочияларын болжалдан алгъа тохтатыуу юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы «Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентинде депутат даражалыкъны юсюнден» Законуну 4-чю статьясыны 1-чи кесегини 6-чы пунктуна тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бегим этеди:

1. «Единая Россия» Битеуроссей политика партианы Къабарты-Малкъар регион бёлмюнден бирикдирилген

республикалы айырыу округдан сайланган Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты Бердюжа Владимир Ивановични депутат полномочияларын болжалдан алгъа тохтатылгъанга санаргъа, 2021 жылда 21 августдан, аны ауушханы бла байламлы.

2. Бу Бегим аны къабыл кёрген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели Нальчик шахар, 2021 жыл 30 сентябрь, №354-П-П

Т. ЕГОРОВА

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини комитетлерини къауумларына тюзетиуле кийириуню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бегим этеди:

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты Пономаренко Роман Николаевични Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Промышленность,

транспорт, связь эм жол мюлк комитетни къауумундан чыгарып, Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Миллетле аралы байламлыкъла комитетине кийирирге.

2. Бу Бегим аны къабыл кёрген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели Нальчик шахар, 2021 жыл 30 сентябрь, №355-П-П

Т. ЕГОРОВА

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Миллетле аралы байламлыкъла комитетини сопредседателин сайлауу юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 17-чи статьясыны 3-чю кесегине тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бегим этеди:

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели Нальчик шахар, 2021 жыл 30 сентябрь, №356-П-П

Т. ЕГОРОВА

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини эсеплеу комиссиясыны къауумуна тюзетиуле кийириуню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бегим этеди:

1. Полномочиялары тохтатылып Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини эсеплеу комиссиясыны къауумундан чыгарылган Къабарты-Малкъар Республиканы

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели Нальчик шахар, 2021 жыл 30 сентябрь, №357-П-П

Парламентини депутаты Бердюжа Владимир Ивановични орунуна ары Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутаты Киреева Надежда Валерьевнаны кийирирге.

2. Бу Бегим аны къабыл кёрген кюнден башлап кючюне киреди.

Т. ЕГОРОВА

АРИУ ЭСГЕРИУЛЮ САБИЙЛИК

Ол артда Къабарты-Малкъарны халкъ артисти боллукъ Кючюкланы Магометни юйюрюнде Белоруссияда туугъанды. Урушну отундан сау чыгып, атасы бла анасы Вера Яковлевна Морозова бир юйюр къурагъанда, ала алыкъа Белоруссияда бандеровчула бла уруш этген аскерчиле эдиле. Магомет адъютанты болуп тургъан маршал П.Ф. Батицкий аны биргесине Москвагъа чакъыргъанды, болсада юйюрюню, саулай халкъыны да къыйын къадады кюйдюрген Магомет, анда да жетишимли боллукъу билинип тургъанлай, нени да къоюп, Къыргызстаннга келгенди.

Людмиланы сабий жыллары анда сюрюнде озгъандыла. Ол ол заманни эсине тюшюре: «Къыргызстаннга мен къагъанакълай тюшгенме. Эсимде къалгъаны уа – ыннам Изя (Тетууланы Хаджат) бла аппам Баба (Шабаз), атамы эгечи Фатимат, аланы ийнакълары. Ол къыйын кечгюнчюлюкте чексиз сыймекликде ёсгенме. Юйню жаны бла арыкъ бара эди. Аппам салгъан терек бахчада алмаланы татулары эсимдеди. Баба тюрю-тюрю терек бутакъланы бир бирине жалгъап, бир терекде кегетлени бир ненча сортун ёсдюргенди. Арбазыбыз а – бийик георгина гюлледен толуп. Анам къараучу эди алагъа. Сора, школгъа барып заманда орус тилни билмегеним себепли, мени садикге бергенлери эсимдеди. Анда юйренген эдим орусча сёлеширге...»

ЖОМАКЪ ХАПАРЛЫ КАВКАЗДА

Узакъ Кавказны юсюнден ол къартланы хапарларын эшитип ёсенди. Ол хапарла жомакъгъа ушап, Бабугентге къайтып келгенлеринде, къызчыкъ

къайдады ол сиз айтыучу жомакъ деп, излегенди. Ыннасы уа: «Ол анда, Огъары Малкъардады, Зылгыда», - деп, мудах жууаппай эди.

Атасыны туугъан жери Уллу Малкъарны артда кёргенди Людмила. «Жиямукъла тамагъыма тыгъыла, ол кюн

рал миллет библиотекада башлагъанды урунуу жолун. Бир къауум заманни – юч жылны анга аспирантурада окъугъан баш иеси Тазал Машуков бла кетип, Москвада жашаргъа тюшгенди. Анда да ол Москваны къырал университетини илму билиотекасында ишлеп

атама къанатла битгенча эди – хар ким бла къучакълаша, хар кимни тансыкълай, алай къууанчлы эди ол. Анам а, аны алай къууанганын кёрюп, жарыкъ ышара эди. Атамы намысы юйде да бек бийик болгъанды. Анабыз, анга сормай, аны оноуу болмай, атлатмагъанды

лийланы Къайсын, Людмиланы да къолундан тутуп: «Тазал, мени жаш шүехум, мен сени Кючюкланы Магометни, «народныйни» къызы Людчакък бла танышдырыргъа сюеме», - деп къучакълагъанын, ала бир бирни энди кёргенча этгенлерин экиси да бюгюн ышарып эсгереди.

1968 жылда ала бир юйюр къурагъандыла. Элли жылгъа жууукъну бир бирни билип жашайдыла. Эки къыз ёсдюргендиле. Шүехлары кепдю. Алагъа эшиклери ачыкъдыла.

ЫРАЗЫЛЫКЪ

Алгъаракълада, коллегалары да унамай тургъанлай, Людмила Магометовна солургъа кетгенди. Аны атын биргесине ишлегенле дайым ариу бла сагъынадыла. Ол аланы хар бирини да жашауларын, болумларын билип, алагъа онг тапдырып тургъанын ыразылыкъ бла къайтарадыла.

Саугъала жаны бла айтханда, Кючюкланы-Машукланы Людмила Къабарты-Малкъарны культурасыны сыйлы къуллукъчусуду. Халкъла аралы Палата аны «Элита библиотечного дела» деген майдалгъа тийишли кёргенди. Дагъыда аны бла баш иесин «За любовь и верность» деген майдал бла саугъалагъандыла.

Людмила бир ненча кере Нальчикни шахар советни депутатына айырылгъанды. Тиширулары советлерини президиумуну, дагъыда КъМР-ни культура министрствосуну коллегиясыны келечиси, «Единая Россия» партияны республикалы бёлюмюнде политсоветни секретарыны орунбасары да болгъанды.

Бюгюн анга саулукъ бла жюрек ырахытлыкъ керекдиле. Аллах ол затланы къызгъанмай берсин ариу да, акъыллы да эгечибызге.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

ЮБИЛЕЙ

Библиотекачы – ол усталыкъ туююлду, къагарды

Къабарты-Малкъарда библиотека системаны къуралуууна, айныуна да уллу юлюш къошхан, КъМР-ни культурасыны сыйлы къуллукъчусу Машукова Людмила, Кючюкланы Магометни къызы, бу кюнледе юбилейин белгилейди.

ангылагъан эдим сабийлигиме жомакъ къайда болгъанын...» - дей эди ол, кеп заман озгъандан сора.

Бабугентде жашай башлагъанлай, малкъар театр жангырып, Магометни ары чакъыргъанларында, юйюр Нальчикге кечгенди. Нальчикде школну бошагъандан сора, республиканы ол замандагы культураны министри болуп ишлеген Эфендиланы Константин Касимович юйретип, Людмила Москвада къырал культура институтда библиотека жаны бла къургъа киргенди.

ИШ ЮСЮНДЕ

Окъуун бошап, Нальчикге къайтып, Людмила 1970 жылда Надежда Крупская атлы къы-

тургъанды. Артда уа алгъыннгы ишчи жерине къайтханды.

Бир кесекден аны, иш юсюнде билимин, къураучу хунерин да эсге алып, Республиканы жаш тёлю библиотекасыны директоруну орунбасары этгендиле. 1988 жылда уа ол Нальчикни Ара библиотека системасыны таматасы болгъанды. Людмила бу къуллукъда отуз жыл ишлегенди.

ЮЙЮР НАСЫБЫ

Алда сагъынылгъаныча, Людмила Кючюкланы Магометни къызыды. «Атамы намысы бийикде болгъаны, аны халкъ бек сыйгени бюгюн да болушады. Ёхтемленген а сабий заманымдан да этеме. Биз Азиядан кечюп келе туруп,

бизни. Атам кеси да бек сакъ эди сабийлери, эгечим, къарындашым да, адепли болуп ёсерлерине», - дейди.

Баш иеси, белгиле журналист, филология илмуланы кандидаты, кеп жылланы республика газетни баш редактору болуп тургъан Тазал Машуков бла ол Москвада бир заманда окъугъандыла. Жерлешлени жыйылыуларында 1964 жылда 7 ноябрьде тюбешгендиле.

Биринчи кёренлей окъуна ангылагъанды студент жаш Людмила аны жашаууна ёмюрге киргенин. Сау кечени къатына адам къоймай, тепсегенди аны бла.

Бир кере уа экиси да Адабиятчылары ара юйлерине бир жыйылыуу къурагъанлай, Къу-

ТАЛПЫНЫУ

Сайлагъан жолу – аны къууанчы эм ёхтемлиги

...Ариу жарыкъ кюн. Люба арбазда ойнайды. Таза, насыплы къарамы бла эшикге чыкъмагъан тенг къызларын излейди. Бир кесекден ала да чыгъадыла, бирча жыйрыкъла кийип, чачларына акъ тасмаланы эшип эм къолларына гюл къысымла алып, аналары бла къайры эсе да барадыла. Люба, кез жашларын тылмагъанлай, чабып юйге кирип, анасына: «Ала къайры барадыла?» - деп сорады. Анасы аланы школгъа тебирегенелерин, анда окъургъа, жазаргъа, санаргъа юйретгенлерин ангылатады.

Ол кюнден башлап Люба кесини мектепде къалай окъуругъуну юсюнден сагъыш этгенлей турады. Алай бла ол кези да жетеди. Тамата тенг къызлары кеслери заманларындача, Люба да, анасыны къолундан тутуп, гюлле да алып, школгъа атланады. Мектепни арбазында байрам къазуатла, гитче жашчыкъланы бла къызчыкъланы, устазлары къанат тюбюне жыйып, классха элтип: «Мени атым Раиса Юсуповнады», - дейди. Ол жарыкъ кюнден башлап къызчыкъ кюн сайын дерслеге жюрюйдю, сейир эм

аламат дунягъа къошулады...

- Ол бек эртте болгъан эди, - деп эсгереди Любовь Мунияминовна, Быллым элни А.М. Ахмат улу атлы орта школуну башланган классларыны устазы. - Мектепде бир кесек окъугъанымлай жарыкъ муратым жаратылады – педагог болургъа. Биринчи устазым манга юлгю эди, анга ушаргъа итингенме.

Жылла озгъандыла. Люба мектепни тауусуп, ызы бла энчи билим алгъанды, эм школда ишлеп башлагъанды. Ол бюгюнлюкте жыйырма алты жыл ишлейди мектепде. Устазларын терктерк эсине тюшюреді, кесин ала бла тенгледиреди эм ажайыплы школ жашауда болгъанына ёхтемленеди. Быллымны мектебинде Ахматланы Любовь 1994 жылдан бери урунады, бусагъатда аны биринчи квалификация даражасы барды.

«Любовь Мунияминовна инсанни окъутууда эм юйретиуде шёндюгюлю психология-педагог технологияла бла хайырланады, төрели болмагъан амалланы излеуню жолундады. Аны дерслери къуралуулары, маганалылыклары бла энчидиле. Аны школчуну кеси аллы-

на ишлерге юйретген амалын, тестлерин, энчи юй ишлерин белгилерчады. Ол окъуучуларыны кез къарамларын, тиллерин айнытуу жаны бла ишлейди, дерслеринде эсгертиу, энциклопедия материалланы хайырланады, ол а школчуланы итинулюклерин ёсдюрюрге болушады», - дейдиле билим бериу учрежденианы таматалары да.

- Сабий не жаны бла да айнырча, устаз аслам хунерлени эм амалланы иеси болургъа тийишлиди, - дейди Любовь Мунияминовна. - Ала, мен билгенге кёре, жыйырмадан аз тойюлдюле. Жетишимли педагог болур ючюн ол мардагъа итинирге керекди. Аны ючюн а кюн сайын, сагъат сайын ишлегенлей турургъа тийишлиди. Бюгюнлюкте мектеп жаланда интерактив къангала эм компьютерле тойюлдю. Ол төрелени, окъутууну бийик маданиятыны, устаз къурагъан кез къарамланы жериди. Мен насыплыма, нек дегенде сабийлеге сыймеклик эм алагъа кесинги жюрегинген юлюш этиу философиясы болгъан огуурлу усталыкъны сайлагъанма.

Любовь Мунияминовнаны окъуучула-

ры ёседиле, классдан классха ётедиле, тамата выпускниклерини жыл санлары отузгъа жууукъду. Устазлары уа аланы жетишимлерине къууанганлай турады. Ол кеси айтханыча, ол аламат школда ишлейди, ахшы сабийлери, педагоглары болгъан. «Ала бла тюрюлю-тюрюлю эришулеге, фестивалылагъа, концертлеге къытышыу а керти насыпды», - дейди устаз.

Школ жашау андан ары барады, Ахматланы Любовьа уа сайлагъан жолу зауукълукъдан сора да, къууанч эм ёхтемлик береді.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

10 ОКТЯБРЬ – ЭЛ МЮЛКДЕ УРУННГАНЛАНЫ КЮНЮ

Къармашхан – амал табады

Абадан төлю биз сукъланып къарайбыз озгъан жыллагъа. Элерибизде колхозла, совхозла болгъан кезиулеге. Ара мюлкде элни кёбюсю жубана эди. Бир къаууму сабанлада будай, нартох, башха мирзеу ёсдюргендиле. Сют-товар фермала, жылкыла, къой сюрюуле бар эдиле. Алада да кеп эр киши, тиширы урунгандыла. Дагъыда механизаторла. Тракторчула кечеле бла сабанла

кеслери ишле къурап, баш кечиндиргенле да аз туюлдуле.

Бу хапарыбызда Герпегежден аллай бир юйорню юсюнден айтайыкъ. Юйню таматасы Гуртуланы Къарады. Аны жашлары Назир бла Зейит элде мал тутадыла, чабакъ да ёсдюредиле.

Маллагъа Зейит къарайды. Эл башында орунлары барды. Жайда сауулгъан ийнеклерин ол тийреде отлатады. Бирси малларын тау

бардырылгъан ярмаркагъа келтирип, ётдюрюп да кетеди. Зейит малларына аш бла иги къарайды. Аны ючюн сютю къалын болады. Ол себепден айраны, бишлагъы да татылудула.

Герпегежде Хеу сууну жагъасында жылы суу чыгъады. Къараны бир жашы Назир аны къатында уллу кел ишлеп, ары кеп тюрлю чабакъ жибергенди. Аланы бирлери сууну башында жюзедиле, башхалары уа - теренинде.

Назир аланы Ставрополь крайдан, Прохладна тийресинде келледен келтиредиле. Ол келледе тургъан чабакъланы кырдык, къамиш ийслери барды. Назирни келюнде суу жылыды, кеси да тазаланганлай турады. Аны ючюн чабакъ да ийисинден терк тазаланады.

Келде иги чабакъла ёсгени тегерекге жайылгъанды. Нальчикден, башха элледен кеп чабакъчы келеди. Юйорлери бла келгенле да бардыла. Чабакъ тутаргъа эркинликни багъасы эки жюз сомду. Юйорлери бла келгенледен да аллай бир алады. Тутхан

Гуртуланы Зейит.

чабакълары ючюн килограммына 230 сом төленеди.

Келде уллу чабакъла да бардыла. Назир айтханнга кере, ол чабакъла къаллай бир жашай барсала да, аллай бир ёсюп турадыла.

Ашларыны юслеринден айтханда уа, Гурту улу алагъа будай, нартох, зынтхы жарма да береди. Ол ашарыкъла чабакъны бек айнытадыла. Аны ючюн болур, алайтын ётсенг, хар заманда да чабакъчыланы керюрсе.

Алайды да, ишни суйген амал излеиди. Гуртуланы жашлары Герпегежни кечген жерлеринде, кеп къыйын салып, бири мал орунла, экинчиси уа кел ишлеп, кеслерин да кечиндирдиле, кеплеге болушхан да этедиле. Тутхан ишлеринден къууансынла.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Картоф былай багъа некди?

Картофну багъасы былай бек нек кетюрюлгенди деп, адамла социал сетьледе жазып тургъанларын эсге алып, республиканы Промышленность, энергетика эм сатыу-алыу министерствосу тюкенледе бла рыноклада тинтиуле бардыргъанды, къоншу республикалада болумгъа да къарагъанды.

Алайды да, Нальчикде «Магнит» эм «Пятёрочка» супермаркетледе бу айны тёртюнчюсюнде картофну багъасы быллай бир эди: биринчисинде – 43-48, экинчи-

синде уа – 34-38 сом. Прохладный шахарда ол 32-40 эм 33 сом турады. Къарачай-Черкес Республикада «Магнитде» картофну бир килограммы ючюн 40 сом төлерге тюшерикди, экинчи тюкенде уа – 32. Ставрополь крайда бла Шимал Осетияда да артыкъ уллу башхалыкъ жокъду дерчады. Биринчисинде 35-52, экинчисинде уа 34-41 сом турады ол. Министерствода айтханларыча, Къабарты-Малкъарда эмда къоншу регионлада бир-бир тюкенледе эм рыноклада сортуна неда сурамны уллулугъуна кере картофну бир килограммыны багъасы 65 сомгъа окъуна жетеди.

Эл мюлк предприятияны келечилерини, сатыу-алыу бла кюрешгенлени оюмларына кере, картофну былай багъа болгъаны кепге созулукъ туюлду. Ала аны сылтаун жауунла жаууп, картофну къазаргъа амал болмай тургъанында кереди. Сатыучула, кеслерини араларында келишип, багъаланы бирча кетюрюрге оноулашханларына уа ушамайды хал, дейдиле министерствода.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

сюргендиле. Иш кеп эди. Элликеле колхозлада иш табылгъанды.

Энди ол жылла оздула, кетдиле, ызларына къайтмазла. Алай адамлагъа жашаргъа керекди. Бир-бир эллиле, узакъ шахарлагъа кетип, урунургъа кюрешедиле. Элде къалып

жайлыкъларгъа жибереди. Алгъын, Жыгъыш жайлыкъларда тутханды. Быйыл а Илчеуде тургъанды. Энди бираздан элге жырыкъды.

Малны сютюн алайлай да сатады. Айран, бишлакъ да этеди. Солуу кюнледе Нальчикде Абхазия майданда

ТАПЛАНДЫРЫУ

Суу ызла жангыртыладыла

Быйыл республикада жети элде таза суу бла жалчыхтан объектле ишленгендиле неда жангыртылгъандыла. Ола «Таза суу» деген проектни хайырындан болгъанды.

Алай бла Кишпек эмда Къарагъач элдеде суу быргъыла орнатылгъандыла. Кенделенде да Мусука, Жанатай улу атлы Тапшинск орамлада эмда Эней улу бла Лена атлы орамланы арасында суу быргъыла жангыртыллыкъдыла. Пролетарская, Лашкута эмда Красносельская элдеде да аллай мадар этилгенди. Урванда уа жангы къую ишленгенди эм

суу ызлагъа къошулгъанды.

Суу бла жалчытыу бу элдеде эм магъаналы жумушладан бириди. Аны тазалыгъына, кереклиси тенгли бир болуруна энчи эс бурулады. Кенделенчи тиширыу Байчеккуланы Соня былай айтады: «Бизни элде суу быргъыла кертиси бла да тозурагъандыла. Аны хатасындан суу да артыкъ таза туюлду, кеси да азлыкъ этеди. Мадар этилгенни хайырындан болум игиге тюрленир деп ышанадыла элчиле».

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

ЖАНДАУУРЛУКЪ

Ёз къыйындарындан юлюш этерге ашыгъа

Кеп болмай Битеурессей халкъ фронтну (ОНФ) Къабарты-Малкъарда бёлюмюню келечилери «Биз биргебиз» деген жандауурлукъ акцияны чеклеринде Нальчикде уллайгъанла бла сакъатла тургъан интернат юйде болгъандыла. Ала биргерлерине кеп тюрлю саугъала да келтиргендиле – жылы кийимле, чындайла, кегетле, китапла эм башхала.

ОНФ-ни келечилерине жылы

кийимлени жыргъа жамауат тири болушханды. Жандауурлукъ ишге къатышханла бирненча кюнню ичинде абериле келтиргендиле, волонтерла уа, аланы айырып, тап жарашдыргъандыла. Бу ахшы башламчылыкъдан Май районну Октябрьское элинден фермер Сергей Бондарук бир жанында къалмагъанды. Ол быйылгы тирлигинден иги кесек алма келтиргенди. Аны оюмуна кере, абаданлагъа бла саусузлагъа эс тапдырырча жемишлени иги кесек витаминлери

барды. Сууукъла келгенде уа ол бютюн кереклиди.

Интернатда жашагъанла жылы чындайлагъа, курткалагъа, кофталагъа эмда башха затлагъа да болмагъанла къууунгандыла. Художестволу китапла бла библиотекаларыны фонду байыкъланганы бла уа аланы эртегиле муратлары толгъанды. Эсге сала айтсакъ, алгъаракълада жамауатчыла интернатда къонакъда болгъанларында мында жашагъанла китап окъургъа бек суйгенлерин, жарсыугъа литература уа алай кеп болмагъанын билдирген эдиле. Болсада энди мындан арысында башхала да себеплик этип, болум иги жанына тюрлене барыр деп ийинчырады.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Акъсақал, көп жылланы малда урунганса. Ара мүлккү көйларын күте тау жайлыклада, түзде да көп айланганса. Көп ариу жерлени көргенсе. Сейир ишлеге да жолуга турган болурса? Аладан эсингде кьалган бирин айтсанг эди, дейме мен абадан тенгиме.

Узак тау жайлыклада, кьарангы кьошубузуна жалаңда от жагда жанган сыгын отну жарыгы жарытып, малчыла лахор эте турганбыз. Аллаи кезиуледе көп сейир хапарла эшитгенме. Суйсенг аладан бирин айтайым. Кө-

юсуне уа кьолда жүрютген фатеген чыракны салама. Кьойла турган жер ачыкды, бегитилгени жокьду. Аны ючюн жанлы заран жетер деп бек кьоркьама.

Кече тер-терк чыгып, кьойлага кьарай-кьарай турама. Анда-мында кьауалдан да атдырама. Алай эте, белек заман етеди. Малга заран да жетмейди. Кютюу да игиди. Тауну хансындан кьойла да семиргендиле, төгерек болгандыла, жумуртхала кибик.

Бир жол кьойланы күте барганлай, кьяа ырбында, эртте заманлада ишленн-

райым. Энди таудан элге тюшерге да көп кьалмаган эди. Сёзлюккю болама», - деп.

Ол күнден башлап кьауалымы кьолумдан кеттермедим. Кече да кьатларында жатама. Андан сора бир ыйык озган болур эди, кьойланы күтүп, ингир ала ыстауатха сюрүп келе эдим. Бёрю балаланы көрген жерге жуууклашханма. Алайда уа сакь болуучума. Эки атар ушкогуму да жерлеп, жанлы чапса атарга хазырма.

Бир заманда, бир бирлерине жабышып барган кьойла, жүрүшлерин да тохтатмай, не бир жанына юркмей, кьачмай, орталарында жол кьоюп, эки жанына юлешиндиле. Бу неди деп, иги эслеп кьарасам, кьойланы орталарын жырып, эки бёрю келедиле. Алдагысы гитчерекди, аны ызындан келген а уллу затды. Эшек тенгли бир болур.

Экиси да жанларындагы кьойлага кьараган да этмейдиле. Бири бири ызындан, ашыкьмай, кьойланы ичлери бла етдюле да кетдиле. Ашхам аллы ууга чыкьганлыклары болур эди, баям. Мени кьойларыма уа, нек эсе да, тиймедиле.

Бир кесек абызырап да турдум. Ызларындан жетип, атып урайым деп да бир болдум. Кьалай эсе да, ол акьылны да кьойдум. Сора сабий заманымда абаданладан эшитгенни: «Бёрю уясы болган жерде ыстауатха жанлы зараны жетмейди», - дегенлери эсиме туюмду.

Эртте заманлада уа кьойчула аллай жерлени излеген окьуна этиучю эдиле, дегенлерин да унутмаганма. Сора дагыда эки-юч кечени жукуламай, кьойланы сакьлап турдум. Бёрюледен манга заран болмады. Андан сора кече жукуму да бөлмедим, кьойла кьатында да кьалмадым, чыракь окьуна жандырмадым. Ол жыл бир малымы тас этмей, элге жыйган эдим.

Бёрюле кьатларында турган кьойлага кьалай тийгендиле дерикле да болурла. Хоу, бир да, анга ким ийнаналды, деп. Алай мен кёзюм бла кёрюп, кьолум бла тутханым айдым.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

БУЗУКЬЛУКЪ

Уллу кёллюлок игиликге келтирмез

Көп болмай Нальчикде улоуладан бирини водители жорукьланы бузуп, адамланы мардасындан иги да көп миндиргенин, кеси да кьоркьуусузлукьну бауун салмагьанын пассажирледен бири телюфонуна тюшүрүп, социал сетьге жибергенди. Россейни МВД-сыны Нальчикде управлениясыны ГИБДД-сыны кьуллукьчулары анга эс буруп, видео бла шагьырейленгенлеринден сора, маршрутканы жүрютгенин излеп тапхандыла. Ол Лескен районда жашаган 32-жыллыкь жаш болуп чыкьгьанды.

Сагьынылган шартла бла байламлы автоинспек-

торла административ иш ачхандыла. Анга кёре жашха пассажирлени мардасындан көп миндиргени, кьоркьуусузлукьну бауун салмагьаны эм алгьадан этген бузукьлугьун да эссиз кьойгьаны ючюн 2500 сом тазир төлерге тюшерикди.

Россейни МВД-сыны Нальчикде управлениясыны ГИБДД-сыны служба-сы, водителюледан ПДД-ны жорукьларын сакьлаугьа аслам эс бурурларын эслерине салады эм жолда низамны бузганланы тинтирге болушханлагьа ыразылыгьын билдиреди.

Бизни корр.

ТИНТИУЛЕ

Эсирип руль артына олтурганла азаймадыла

Алгьаракьлада «Кеф водитель» деген рейдни кезиуонде автоинспекторла 28 бузукьчуну тутхандыла. Ала-ны араларында машинаны жүрютюрге эркинликлери болмагьанла да бар эдиле. Биреуленнге уа, ол кьайтарып бузукьлукь этгени ючюн, Уголовный кодексни 264-чю статьясыны биринчи кесегине тийишлиликде материал жарашдырылгьанды, деп билдиргендиле УГИБДД-дан.

Алай бла рейд бардырылган алты сагьатны ичинде жол-патруль службаны инспекторлары эсирип руль артына олтурган онеки адамны тутхандыла. Маши-

наны жүрютюрге эркинлик берген кьагьытлары сыйрылганладан а, айтылгьаныча, оналты адам эсепге тюшгенди. Инспекторла 26 машинаны энчи стоянкагьа ашыргьандыла.

Хурметли жамауат эмда Кьабарты-Малкьаргьа келген кьонакьла!

Сиз биреу машинаны кеф болуп элте тургьанын кёрсегиз неда жолда кесин кьылыкьсыз жүрютгенин эслесегиз, 8(8662) 49-50-62, 96-10-00, 91-10-6 неда 102 номерледен бирине сёлешип билдиргиз.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлагьанды.

ЖАМАУАТ

Льготалагьа кимле тийишлидиле?

Көп фатарлы юйлеге тынгылы ремонт этиу ючюн хахьны төлеуде талай льготала бардыла. Алагьа была тийишлидиле:

- Уллу Ата журт урушну эмда аскер кьаугьаланы ветеранлары;
- Уллу Ата журт урушда эмда аскер кьаугьалада сакьат болганла;
- «Блокадный Ленинградда жашаганнга» деген белги берилгенле;
- Концлагерьлени узниклери;
- Радиациядан ууланганла эмда аланы юйдегилери;
- Кьуллукь борчларын толтурган кезиуде ёлген аскерчилени юйдегилери;
- 1-чи эмда 2-чи группалы сакьатла, сакьат сабийлери болган юйюрге;
- Элледе жашаган эмда ол тийреледе билим бериу учреждениялада ишлеген специалистле.

Бир жерде да ишлемеген эмда жалаң кеслери жашаган (70 жыллары толган) пенсиячыла төлеуню жарымындан, 80 жыллары толганла уа андан толусунлай эркин этиледиле. Быллай адамлагьа тохташдырылган марда 33 квадрат метрди. Юйюрге экеулен бар эсе, хар бирине да ол – 21, ючеуленнге уа – 18 квадрат метр болады.

Кьолайсызлагьа тынгылы ремонт этиу ючюн субсидия берилирге боллукьду. Ол кеси да инсан ишлеген ахчаны ЖКХ-гьа неллай бири кетгенине кёре тергеледи. Бизни республикада жалаң кеслери жашаган пенсиячылагьа неда пенсиячы юйюрге аны мардасы 12 процентди. Башха категориялагьа уа – 15%.

Быллай льготаланы неда субсидияланы юсюндан соруулары болганла КьМР-ни Урунуу, иш бла жалчытуу эмда социал кьоруулау министрствосуна барсынла неда сёлешсинле. Аны адреси: **Нальчик, Кешоков атлы орам, 100.** Телефон номерлери: **8(8662) 42-24-48 (льготала), 8(8662) 42-32-96 (субсидияла).** Министрствону интернет-сайты уа ма буду: www.mintrudkbr.ru

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

КЕРТИ ХАПАР

Суйсенг ийнан, суйсенг кьой...

зюм бла кёре турган ишле да болгьандыла, ыразы эсенг, аллай бирин эсгерейим, - деди ол.

Кьулакь бла эшитгеннге бирле кьоша, бирле кьората барадыла. Алай бла ол иш ауздан аузгьа ёте, тюрлене барады. Андан эсе кесинг кёзюнг бла көрген, кесинг шагьат болган ишлерингден айтсанг ыразы этерик эдинг.

Да, алай эсе, тынгыла. Кьыралыбыз чачылгьынчы бола турган ишди. Герпегежни колхозуну Сары-Тала деген тау жайлыкларында Малтан-Тюп деп жайда малла туруучу жери барды. Бир жол манга кьойла бла ары барыргьа тюшеди. Эки ыстауат болабыз. Нёгерим - кьозулу кьойла бла, мен а кьысыр кьойла бла Малтан-Тюпню ёрге жанында.

Ташдан кьаланган иги кьош да барды. Эртте заманлада ишленгенди. Кьяа ташладан кьаланып, кьабыргьалары да кьалын. Бир эшиги, бир терезеси барды. Кече анда кьалама. Аны бир жанында уллу таш барды. Ингир ала кьойланы аны төгерегине жыяма. Кече алайда кьаладыла. Ташны

ген хунаны эслейме. Сейирге кьалама да, ол болган жанына барама. Кюн да жарыкь, хауа жылы, кьапталымы да сыртыма атып, хунагьа жетеме. Хунаны бийиклиги эки метр чакьлы болур эди. Кеси да жарты тогьай ишленип, эки кьыйыры уа кьяягьа тирелип. Баям, ол кьачан эсе да кьойла туруучу жер болур эди. Хунагьа кьарай, энди кьойланы бери жыярма деп сагьыш эте тургьанымлай, аны ары жанында бир тауушла эшитдим да, хунагьа илинип, ары жанына кьарадым.

Сени жауунг да аллайны кёрсюн. Алайда, күн тууушда, бёрю балала, бир бирлерин кьуууп, ойнай турадыла. Ана бёрю да арлакьда жатып. Тюзюн айтханда – абызырадым. Ушкогуму кьошда кьойганма. Кьолумда гулоч таягьым. Юсюнге чапса, аны бла уа бёрюге не этериксе?

Таууш этмей, тынч, хунадан тюшдюм да, кьойла таба терктерк атладым. Кеси кесиме айта келеме: «Бёрю уяны кьатында ыстауат кьурап малланы кьырдырып кьоя эдим да. Энди уа не амал этейим. Кьойланы кьайры элтейим, кьайда жангы ыстауат кьу-

АУУР АТЛЕТИКА

Элбрусчула – алчыла

Тырныауузну «Геолог» спорт эмда саулукьландырыу комплексинде 15-18-жыллыкь жашланы бла кьызланы араларында ауур атлетикадан

КьМР-ни биринчилиги ётгенди. Анда Элбрус районну Олимпиадалы резервли спорт школунда юйренген жаш гёжефле 13 майдал кьытхандыла.

Хапаланы Кямран, Мансур Шомахов, Бичекчуланы Малика, Алина Малухова, Адалина Бженикова кеслери ауррукь категорияларында кишиге оздурмагьандыла. Курданланы Эльман, Кьадырланы Махмут, Темирлан Кумышев, Тёппеланы Алим, Маккаланы Рамазан экинчи жерлеге чыкьгьандыла. Асхад Гуков, Алийланы Алим, Залийханланы Исмайыл а ючюнчюле болгьандыла.

Жашланы бла кьызланы Россейни сыйлы тренери Маккаланы Махти, тренерле Муаед Шаов бла Ёзденланы Алим юйретедиле.

Анатолий ТАЛАЕВ. СУРАТДА: Маккаланы Махти юйретген жаш спортчула.

ЭСКИ СУРАТ

Алим, поэт, устаз

Суратда миллет кийимлери бла ортада олтуруп тургъан эр киши белгили малкъарлы алим, назмучу, устаз Шахмырзаланы Саидди.

Совет власть тохташхандан сора, ол Кърымда устазланы хазырлагъан педагогика техни-

кумда юч жыл окъуп, аны айырмалы бошак къайтхан эди.

Шахмырза улуну къатындагыла уа аны биргесине окъугъан шүехларыдыла.

Сурат 1927 жылда алыннганды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

АХЧА

Берлигигиз бар эсе, болжалгъа салмагъыз

Транспорт, жер, мюлк эмда адамла тюшюрген файдагъа салыннган (НДФЛ) налогланы төлерге эм азындан отуз кюн къалгъынчы налог органла инсанлагъа тийшли билдириуле жибередиле. Адам төлерге керек болгъанны ёлчеми 100 сомгъа жетмей эсе уа, билдириу жиберилмейди.

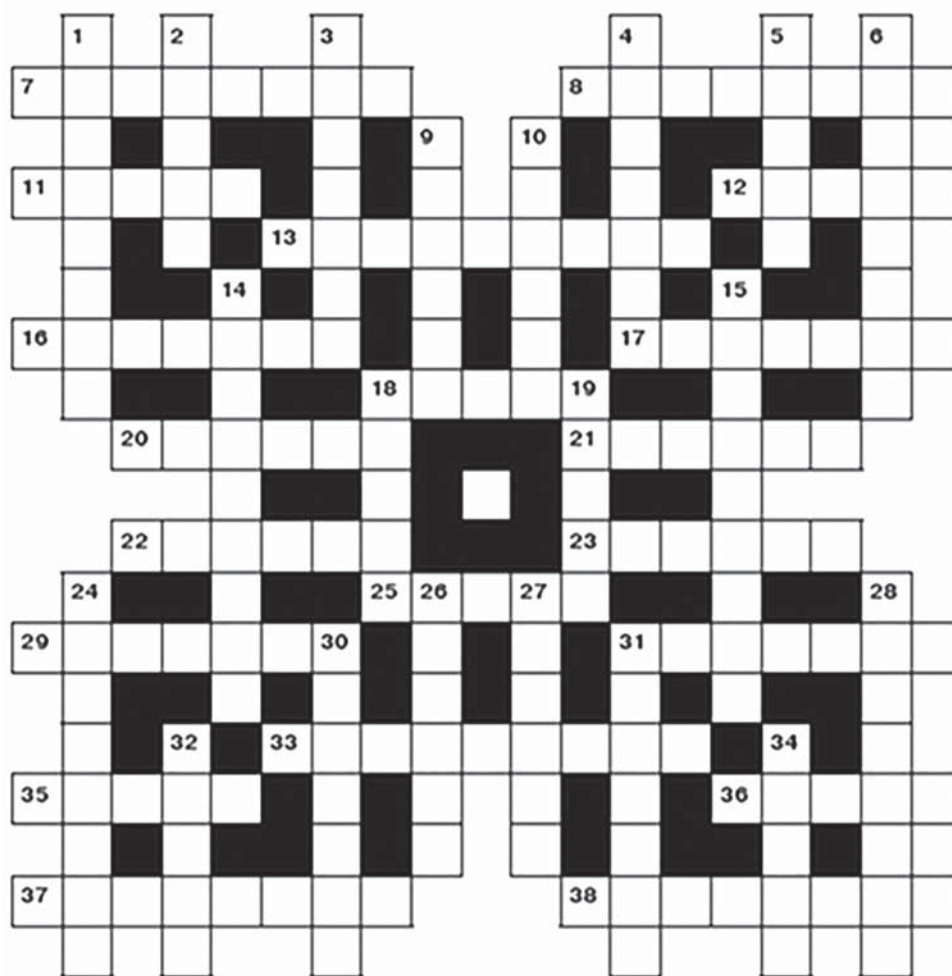
Тийшли письмо почта бла неда электрон халда келирге боллукъду. Биринчиси заказной письмоду. Ол жиберилип, алты кюнден сора къолгъа тюшгенге саналады. Инсан (неда аны закон бла бел-

гиленнген келечиси) къагъытда басмаланнган налог билдириуно тийшли органлада неда МФЦ-да алыргъа боллукъду. Алай этер ючюн заявление жазып берирге керекди. Билдириу беш кюнден кеч къалмай жарашдырылыргъа тийшлиди.

ФНС-ни Къабарты-Малкъарда Управлениясында айтханларыча, быйылны налогларын биринчи декабрьге дери төлерге керекди.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 7. Огъары Чегемде эски эл. 8. Огъары Малкъарда алгъыннгы эл. 11. Къагъыт жабышдырыргъа, мухур салгъанда хайырланылгъан чайыр неда сирнек. 12. Басма зат. 13. Кимни болса ушхуурун сакълагъан адам. 16. Биченчи. 17. Жютю бичакъ, къама. 18. Поэт Созайланы 20. Бахсан ауузунда мал тургъан жер. 21. Аллай къызлагъа жетеди биринчи кёз. 22. Миллет атыбыз. 23. Чегем ауузунда эски эл. 25. Кавказ миллет адамы. 29. Къойчула, сюрюучюле... . 31. Аллай адам минг сюрюнеди дейдиле. 33. Мюшкерини башха аты. 35. Кийик. 36. Малны мюйюзюню тыш къатысы. 37. Ашыгъышлыкъ этмеу. 38. Чегем ауузуда эски эл.

ЁРЕСИНЕ: 1. Затны арада ким да хайырланырча этиу. 2. Огъ-

ары Малкъарда эл. 3. Огъары Малкъарда эл. 4. Омакъ кишиле келеклерини жагъасына тагъадыла аны. 5. Бек факмулу. 6. Намазда окъулгъан сура. 9. Эски хапар. 10. Жумушун этдирир ючюн биреу биреуге берген сый. 14. Туман басып, шулпу этген кюн. 15. Кёп ашаучу адам. 18. Сабийни байрамында этилген хантус. 19. Этезланы Омарны романы. 24. Динде салам бериуню ангылатхан сёз. 26. Эртте таулула къош аллында, арбазда алагъа сауут, гыбыт дегенча затларын такъгъандыла. 27. Къалын тюкю адамгъа алай айтадыла. 28. Огъары Малкъарда алгъыннгы эл. 30. Хар инсандан изленнген хал. 31. Сабийлеге деп малкъар берилени жигити. 32. Ёсюмню не бла да ол жалчытады. 34. Суулу аш.

ГАЗЕТНИ 118-чи НОМЕРИНДЕ
БАСМАЛАННГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 1. Зауукълукъ. 6. Чайнашкы. 9. Ургъуй. 10. Ырахат. 11. Ийнар. 12. Байрам. 15. Уча. 18. Гыллыу. 19. Къарачак. 22. Салам. 23. Ара. 24. Ийман. 25. Къар. 26. Нюр. 27. Азмыш. 29. Гирях. 31. Озгунлукъ. 32. Ханты. 35. Локъум. 37. Уубет. 40. Баста. 42. Сайлау. 43. Ашлау. 44. Окъа. 45. Уку. 46. Къолташ. 48. Аят. 50. Къонакъбайлыкъ. 51. Чырлама.

Ёресине: 1. Залим. 2. Учунуулукъ. 3. Лак. 4. Къууанч. 5. Чагъыр. 6. Чырай. 7. Шахар. 8. Ыстым. 13. Айран. 14. Гыранча. 16. Айланма. 17. Темиркъазакъ. 18. Гуржаба. 19. Къама. 20. Чокъуракъ. 21. Чырахтан. 22. Сабанлыкъ. 28. Мархабатлыкъ. 29. Гыллыуча. 30. Къурман. 33. Алысын. 34. Къурманлыкъ. 36. Байлау. 38. Тауушлукъ. 39. Суусузла. 40. Балта. 41. Арыкълукъ. 42. Сырачы. 47. Шай. 49. Тал.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительство

Шеф-редактор
ТЕКУЛАНЫ Хауа

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
(баш редактор),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиниклерин кьоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Издательство "Южный регион" ООО-ну типографиясында басмаланнганды.
Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кёре
19.00 сагъатда къол салынады.
20.00 сагъатда къол салыннганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Таппасханланы Аминат - дежурный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,2,3,4-чю бетле), Мокъаланы Зухура (9,10,11,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражи 1236 экз. Заказ № 2268
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru